

Varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen järjestäminen 2026-2035 - palvelutarpeen muutokset ja järjestämisen vaihtoehdot

KHALL 21.09.2026 § 290

Valmistelija

Fabig Mari

Vuoden 2026 talousarviossa on linjattu, että kaupungin talouden tasapaino-ohjelma päivitetään vuoden 2026 aikana vuoden 2027 tulo- ja menorakenteessa tapahtuvien muutosten vuoksi. Talousarviossa tarkoitettua tasapaino-ohjelmaa valmistellaan kaupunginhallituksen ohjauksessa tavoiteohjelmana. Valmistelussa huomioidaan tiedossa olevat muutokset kaupungin tulo- ja menopohjassa, lukiokoulutuksen valtionosuusrahoituksessa sekä väestörakenteessa.

Osana tavoiteohjelman valmistelua on sivistys- ja talouspalvelujen yhteistyönä laadittu selvitys varhaiskasvatuksen ja opetuksen palvelujen järjestämisestä vuosina 2026–2035. Selvityksen tarkoituksena on muodostaa päätöksenteon tueksi kokonaiskuva siitä, miten palvelujen järjestämistä voidaan mukauttaa lasten ja nuorten määrän vähenemiseen sekä kaupungin rahoituspohjan muutoksiin. Tarkastelu kohdistuu varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen sekä lukiokoulutukseen.

Selvityksessä tarkastellaan palvelujen järjestämisrakennetta, toimipaikkojen ja tilojen käyttöä, henkilöstöresurssin sopeuttamista sekä lakisääteisiä tehtäviä täydentäviä palveluja ja toimintoja. Lisäksi siinä tuodaan esiin vaihtoehtojen välisiä yhteyksiä ja riippuvuuksia sekä arvioidaan alustavasti toiminnallisia, pedagogisia ja taloudellisia vaikutuksia. Selvityksessä esitetyt vaihtoehdot muodostavat osittain toisiinsa kytkeytyvän kokonaisuuden, minkä vuoksi niiden vaikutuksia ja toteuttamismahdollisuuksia on tarpeen arvioida yhdessä.

Selvityksessä käytetyt koulukohtaiset oppilasennusteet perustuvat 10.3.2026 oppilasmäärätietoihin. Perusopetuksesta ja lukiokoulutuksesta laaditaan 20.9.2026 tilanteen mukaiset ajantasaiset oppilas- ja opiskelijatilastot. Tilastojen valmistuttua myös oppilasennusteet päivitetään, minkä jälkeen ne ovat käytettävissä jatkovalmistelun ja myöhemmän päätöksenteon tietopohjana.

Selvitys osoittaa, että lapsi- ja oppilasmäärien sekä palvelujen rahoituspohjan muutos on pitkäaikainen. Palvelujen järjestämistä, käytössä olevia tiloja ja henkilöstöresursseja on tämän vuoksi tarpeen tarkastella ennakoivasti yhtenä kokonaisuutena. Osa selvityksessä esitetyistä keinoista voidaan toteuttaa vuosittaisen talousarvio- ja toiminnansuunnittelun yhteydessä. Palvelurakenteeseen kohdistuvat muutokset edellyttävät puolestaan erillistä jatkovalmistelua, vaikutusten arviointia, kuulemista ja päätöksentekoa.

Selvitys ei sisällä esitystä yksittäisen vaihtoehdon toteuttamisesta, vaan se muodostaa pohjan vaihtoehtojen arvioinnille ja jatkovalmistelun suuntaamiselle. Sen tarkoituksena on toimia kaupunginhallituksen keskustelun ja jatkovalmistelua koskevien linjausten pohjana. Mahdollisista palvelurakenteen muutoksista päätetään myöhemmin erikseen linjausten pohjalta laaditun tarkemman valmistelun perusteella toimivaltaisissa päätöksentekokierroksissa.

Yritysvaikutukset	Selvityksellä ei ole välittömiä yritysvaikutuksia, mutta siinä tarkasteltavat ratkaisut voivat toteutuessaan vaikuttaa erityisesti kuljetus-, varhaiskasvatus- ja tukipalveluita tuottavien yritysten toimintaan sekä alueiden elinvoimaan.
Esittelijä	Kaupunginjohtaja Mika Hatanpää
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus merkitsee selvityksen tiedoksi ja lähettää sen sivistyslautakunnalle lausunnon antamista varten. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilas- ja opiskelijatilastot sekä ennusteet päivitetään 20.09.2026 tilanteen mukaisiksi ja liitetään sivistyslautakunnalle toimitettavaan aineistoon.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin. Talousjohtaja Ari Virolainen ja sivistysjohtaja Mari Fabig olivat paikalla tämän pykälän käsittelyn ajan.
Täytäntöönpano	Sivistyslautakunta
Lisätietoja antaa	sivistysjohtaja Mari Fabig 044 577 5280 talousjohtaja Ari Virolainen 044 577 2241 kaupunginjohtaja Mika Hatanpää 044 577 2210

SIVL 28.10.2026
3158/12.00.00/2026

Valmistelija	Fabig Mari
	Selvityksessä kuvattu lasten ja nuorten määrän väheneminen on osa vuosia jatkunutta muutosta, jonka taustalla on pitkään matalana jatkunut syntyvyys. Tilastokeskuksen syntyneitä koskevat tilastot sekä valtionhallinnon ohjaus ja selvitykset tukevat tätä tilannekuvaa. Lapsi- ja oppilasmäärien väheneminen vaikuttaa myös kaupungin saamaan valtionosuusrahoitukseen. Palvelujen kustannukset eivät kuitenkaan vähene automaattisesti samassa suhteessa kuin lasten ja nuorten määrä. Kunnilta edellytettävät sopeuttamistoimet liittyvät myös käynnissä olevaan laajempaan julkisen talouden vahvistamiseen. Edellä kuvatuista seikoista johtuen kaupungin tavoiteohjelman lähtökohtana on perusteltua ottaa huomioon muutokset kaupungin tulo- ja menopohjassa, lukiokoulutuksen valtionosuusrahoituksessa sekä väestörakenteen vaikutukset palvelutarpeeseen. Tarkastelun tavoitteena tulee olla kustannusten hallittu vähentäminen siten, että laadukkaan varhaiskasvatuksen ja opetuksen edellytykset turvataan myös tuleviksi vuosiksi. Osa palvelujen järjestämisestä koskeneessa selvityksessä esitetyistä toimenpiteistä sisältyy tasapainotustoimina vuoden 2027 talousarvioesitykseen. Ko. toimet kohdistuvat henkilöstön määräaikaisiin tehtäviin, lakisääteisiä tehtäviä täydentävään toimintaan ja valtuuston

aiemman linjauksen toimeenpanoon. Talousarvioon sisällytettyjen toimien opetustarjontaan kohdistuvan vähennyksen vaikutus on kokonaisuuteen nähden vähinen. Varhaiskasvatuksessa vastaavat toimet on toteutettu jo aiemman tasapainotuksen yhteydessä.

Pidemmän aikavälin tasapainon saavuttaminen edellyttää vuodelle 2027 esitettyjen toimien lisäksi laajempaa palvelujen järjestämistapojen, tilankäytön ja hallinnon tarkastelua. Tavoiteohjelman avoiteeksi asetetun talouden sopeuttamisen lisäksi kasvatuksen ja opetuksen osalta tavoitteena tulee olla, että mahdollisimman suuri osa käytettävissä olevista voimavaroista kohdennetaan lasten ja nuorten parissa tehtävään kasvatusta ja opetustyöhön ja tasapainotustoimet kohdennetaan ensisijaisesti tilan- ja resurssien käytön sekä hallinnon tehostamiseen.

20.9.2026 tilanteen mukaisesti päivitetty oppilasennuste vahvistaa selvityksessä esitettyjen tehostamismahdollisuuksien toteuttamisedellytyksiä. Varhaiskasvatuksen lapsimäärän ja perusopetuksen oppilasmäärän väheneminen luo edellytyksiä toimintojen yhdistämiselle, jolloin voidaan luopua osasta nykyisiä tiloja ja vähentää sekä kiinteistö- että henkilöstökustannuksia.

Yritysvaikutukset	Kuvattu aiemmassa käsittelyvaiheessa
Esittelijä	Sivistysjohtaja Fabig Mari
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta tunnistaa selvityksessä kuvatun lasten ja nuorten määrän vähenemisen sekä sen vaikutukset palvelutarpeeseen ja kaupungin valtionosuusrahoitukseen. Sivistyslautakunta antaa kaupunginhallitukselle edellä esitetyn lausunnon ja esittää, että käynnistetään valmistelu esiopetuksen siirtämiseksi koulujen yhteyteen vuodesta 2030 alkaen sekä keskusta-alueen koulujen hallinnon yhdistämiseksi. Muutokset valmistellaan yhtenä kokonaisuutena ottaen huomioon lapsi- ja oppilasmäärien kehitys sekä Impivaaran päiväkodin tarveselvityksen tulokset. Jatkovalmistelussa tulee tarkentaa tarvittavat tilaratkaisut, toteuttamisaikataulu sekä lapsiin, nuoriin ja henkilöstöön kohdistuvat sekä taloudelliset vaikutukset. Muutosten toteuttaminen tuodaan tarvittavien kuulemisten jälkeen erikseen päätettäväksi.
Päätös	
Täytäntöönpano	Kaupunginhallitus
Lisätietoja antaa	Sivistysjohtaja Mari Fabig 044 577 5280
